

بررسی جایگاه و نقش مجری در ساختمان؛ از قانون تا اجرا

در گفت‌وگو با

حسین خلیلی مرد، رئیس شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان

مقدمه

یکی از چالش‌های اساسی در نظام ساخت‌وساز کشور، جایگاه و نقش مجری ساختمان است؛ شخصی که به موجب قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، مسئول اجرای صحیح عملیات ساختمانی بر اساس نقشه‌ها و مقررات ملی ساختمان است و حضور مؤثر او تضمین‌کننده کیفیت، ایمنی و انضباط فنی پروژه‌ها به شمار می‌رود.

برای بررسی دقیق‌تر این موضوع، نشریه شمس گفت‌وگویی با حسین خلیلی مرد، رئیس شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور انجام داده است. در این گفت‌وگو، ضمن تبیین جایگاه قانونی و مسئولیت‌های مجری، به پیامدهای فنی، حقوقی و اجتماعی عدم حضور او در پروژه‌های ساختمانی و همچنین راهکارهای اصلاحی و انتظامی برای ارتقای سلامت حرفه مهندسی پرداخته شده است.

□ در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، «مجری» چگونه تعریف شده است و چه جایگاهی در فرایند ساخت‌وساز دارد؟

بر اساس قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، مجری شخص حقیقی یا حقوقی است که مسئولیت اجرای عملیات ساختمان را بر اساس نقشه‌ها، ضوابط و مقررات مربوطه برعهده دارد و باید تحت نظارت مهندسان ناظر کار را انجام دهد.

مجری باید دارای پروانه اشتغال به کار از سازمان نظام مهندسی ساختمان باشد.

جایگاه مجری در فرایند ساخت‌وساز به شرح زیر است:

■ اجرای دقیق عملیات ساختمانی طبق نقشه‌ها و مقررات

■ تعهد به کیفیت، ایمنی و استفاده از مصالح استاندارد

■ همکاری با ناظر و طراح در مراحل مختلف پروژه

■ رعایت کامل مقررات ملی ساختمان

■ ایفای نقش کلیدی در فرایند صدور پایان کار ساختمان

□ وظایف و مسئولیت‌های اصلی مجری ساختمان چیست و این وظایف چه نقشی در ارتقاء کیفیت ساخت‌وساز دارند؟

وظایف اصلی مجری عبارت‌اند از:

■ اجرای دقیق نقشه‌ها و دستورالعمل‌ها

■ رعایت مقررات ملی ساختمان و استانداردهای فنی

■ کنترل کیفیت مصالح و تجهیزات

■ تأمین ایمنی کارگاه و کارکنان

■ هماهنگی مستمر با مهندسان ناظر و طراح

■ مستندسازی و گزارش دهی مراحل ساخت

■ رعایت برنامه زمان‌بندی پروژه

و نقشی که در ارتقاء کیفیت ساخت‌وساز دارد.

بدین شرح است:

■ اجرای صحیح نقشه‌ها موجب جلوگیری از خطاهای فنی می‌شود.

■ کنترل مصالح از کاهش عمر مفید ساختمان جلوگیری می‌کند.

■ رعایت ایمنی کارگاه موجب کاهش حوادث انسانی و مالی می‌شود.

■ هماهنگی با ناظر و طراح به شناسایی سریع نواقص کمک می‌کند.

■ مستندسازی دقیق موجب شفافیت و پاسخگویی در پروژه است.

□ اهمیت حضور واقعی و مؤثر مجری در پروژه‌های ساختمانی چیست و چه تأثیری بر ایمنی دارد؟

حضور واقعی مجری موجب اطمینان از اجرای دقیق طرح‌ها، رعایت استانداردها و کنترل مستمر کیفی می‌شود. این حضور فعال:

■ احتمال بروز خطاهای اجرایی را کاهش می‌دهد.

■ ایمنی کارگاه را افزایش می‌دهد.

■ کیفیت ساخت‌وساز را ارتقا می‌دهد.

■ از بروز خسارات مالی و جانی جلوگیری می‌کند.

□ مهم‌ترین علل و زمینه‌های گسترش پدیده «عدم حضور مجری» در پروژه‌های ساختمانی چیست؟

از جمله مهم‌ترین علل این پدیده می‌توان به

مجری باید دارای پروانه اشتغال به کار از سازمان نظام مهندسی ساختمان باشد.

■ فرهنگ سازی حرفه ای: ترویج اخلاق مهندسی و مسئولیت پذیری

■ تقویت نظارت مردمی: ایجاد سامانه گزارش تخلفات و حمایت از گزارش دهندگان

■ چه راهکارهای اجرایی و اصلاحات قانونی برای تقویت نقش مجریان واقعی و کاهش پدیده عدم حضور مجری پیشنهاد می شود؟

راهکارهای اجرایی:

■ افزایش نظارت میدانی و بازرسی مستمر

■ استفاده از سامانه های هوشمند حضور مجری

■ اعمال مجازات های بازدارنده

■ الزام به گزارش های شفاف و مستند

■ اطلاع رسانی عمومی درباره مجریان فعال

اصلاحات قانونی پیشنهادی:

■ الزام حضور فیزیکی و مستمر مجری

■ تعریف دقیق «عدم حضور مجری» و تخلفات مرتبط

■ تعیین مسئولیت حقوقی و کیفری برای عدم حضور مجری

■ پیش بینی مجازات های انتظامی صریح و بازدارنده

ترکیب اصلاح قوانین، نظارت مؤثر، فناوری نوین و فرهنگ سازی مداوم، راهکار کلیدی برای کاهش پدیده عدم حضور مجری و ارتقاء کیفیت ساخت و ساز است.

■ تحمیل خسارات به مالکان و بهره برداران

■ افزایش بارروانی و اقتصادی بر جامعه

■ **شوراهای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان چه اختیاراتی برای برخورد با عدم حضور مجری دارند؟**

شوراهای انتظامی برای برخورد با این موضوع می توانند راهکارهای زیر را در پیش بگیرند:

■ بررسی شکایات و گزارش های مربوط به تخلفات

■ احضار متخلفان و برگزاری جلسات رسیدگی

■ صدور آرای انتظامی شامل تذکر، تعلیق یا

ابطال پروانه

■ محرومیت موقت یا دائم از فعالیت مهندسی

■ ارجاع پرونده به مراجع قضایی در تخلفات کیفری

■ نظارت بر اجرای احکام و برخورد با تکرار تخلف

نتیجه اینکه این شوراها ابزار قانونی لازم برای حفظ سلامت حرفه مهندسی و مقابله با عدم حضور مجری را دارند.

■ **چه اقداماتی در حوزه اطلاع رسانی، آموزش و فرهنگ سازی می تواند در پیشگیری از بروز پدیده عدم حضور مجری مؤثر باشد؟**

■ اطلاع رسانی شفاف: آگاهی بخشی به مالکان و مهندسان درباره پیامدهای تخلف

■ آموزش مستمر: برگزاری دوره های تخصصی برای مهندسان و کارفرمایان

موارد زیر اشاره کرد:

■ فشارهای اقتصادی و تمایل کارفرمایان به

کاهش هزینه ها

■ ضعف نظارت و کنترل از سوی سازمان نظام مهندسی ساختمان

■ عدم آگاهی کارفرمایان نسبت به نقش واقعی مجری

■ فساد و سوء استفاده های اداری

■ کمبود مجریان دارای صلاحیت در برخی مناطق

■ نبود برخورد قاطع با متخلفان

■ **رواج «عدم حضور مجری» چه پیامدهایی از منظر فنی، حقوقی و اجتماعی دارد؟**

پیامدهای این موضوع را می توان از چند منظر تقسیم بندی کرد.

از منظر فنی:

■ کاهش کیفیت ساخت و ساز

■ افزایش خطاهای اجرایی و خطرات ایمنی

از منظر حقوقی:

■ ایجاد مسئولیت های مبهم در صورت بروز خسارت

■ بروز فساد در مستندات

■ احتمال ابطال یا تعلیق پروانه مجری

از منظر اجتماعی:

■ کاهش اعتماد عمومی به سازمان

نظام مهندسی ساختمان